

Jens-Frederik Nielsen,
Inatsisartunut ilaasortaq, Demokraatit

§ 37 naapertorlugu apeqqummut nr. 213/2024-mut akissuteqaat

Ulloq: 24-09-2024
Suliap normua: 2024 - 17803
All. nr. 24572070

Inatsisartut Suleriaasianni § 37, imm. 1 naapertorlugu tuttuni uumasuaqqat pillugit Naalakkersuisunut apeqquteqarputit. Apeqqut suliassa qarfigisannit akineqartussanngorlugu innersuunneqarpoq.

Postboks 269
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 55
E-mail: apn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqqut 1. Tuttuni uumasuaqqat assigiinngitsut takussaalerinerinut qanoq iliortoqarsinnaanerani Naalakkersuisut suut innersuussutigerusuppaat?

Akissut:

Tuttuni uumasuaqartoqartoq assigiinngitsunik 40-nik amerlanerusunik allaaserinnittoqarpoq¹. Taamaattumik akissutini tulluuttuni uumasuaqqat nunatsinni tuttuniinnerusartutut nalilerneqarsimasut taamaallaat sammineqarput. Tassani pineqarput amermi qungatsimilu qumaarsussuit (myiasis), sarcocyster (sarcosporidiose) aamma tinter/bændelorm (cysticerkose).

Tuttuni uumasuaqqat ilaat tuttut peqqissusaannut sunniuteqarsinnaapput, allat inunnut napparsimalersitsinnaapput, tassa neqimik uumasuarartalimmik uunneqanngitsumik imaluunniit naammaginangitsumik uunneqarsimasumik nerigaanni napparsimalertoqarsinnaavoq. Uumasuaqqat nunatsinni tuttuniinnerusartut qaqutiguinnaq inunnut tuniluuttarput. Nunatsinni inuit tuttut uumasuaqaannit tunillanneqarsimanersut pillugu nalunaarsuisoqarsimangilaq.

Maannakkorpiaq nunatsinni tuttut inunnut napparsimalersitsingaatsiarsinnaasunik uumasuaqarnerisut nassaartoqarsimangilaq, akerlianik Canadami, Finlandimi, Sverigemi Norgemilu tuttut inuit peqqissusaannut kingunerluuteqartartumik uumasuaqartartut ilisimaneqarpoq. Taakkununga assersuutaasinnaasut tassaapput Toxoplasma gondii aamma qumaarsussuaq Echinococcus granulosus. Uumasuaqqat taakku arlaannaalluunniit nunatsinni tuttuni nassaassaangillat.

Nunatsinni inuit tunillanneqarsinnaanerannut aarlerinaat mikisuaaraavoq, nalunartut pillugit tuttup neqaa uulluarneqartariaqarpoq, neqimi uumasuaqqat ilaat isiinnarmik takuneqarsinnaasannimmata. Uumasuarapassuit uumasut qaasuttut aqutigalugit pinngortitami siammartertarput, tamannalu pissutigalugu neqi pinngortitamut qimaannarneqassanngilaq imaluunniit qimminut nerukkaatissatut atorneqassanngilaq. Neqi qimminut nerukkaatissatut atorneqartariaqarpat, neqi uulluarneqaaqartariaqarpoq.

Apeqqut 1a: Uumasuaqqat tuttuniittut akiorneqarsinnaappat, taamaappallu qanoq?

¹ Norsk Veterinærtidsskrift nr. 2/2014, qupperneq 185: [nvt-2014-02.pdf \(vetnett.no\)](#).

Akissut:

Tuttuni uumasuaqartarnera annikillisarnerlugu akiuiniarnermi pingaarutillit ilagaat uumasuaqqat pinngortitami siammarternaveersaarneqarnissaat.

Uumasuaqqat, soorlu sarcocysterit aamma tinterit uumaannassagunik uumassusilik pingaarneq aamma uumassusilik akornaniittoq pisariaqartippaat. Uumasuq qaasuttoq, soorlu terianniaq qimmerluunniit uumassusilik pingaarnerusuusarput. Uumasuaq uumassusilinni pingaarnerni inerikkiartortarpoq manniorlunilu, manniit uumasup qaasuttupput anaa aqutugalugu pinngortitamiilertarput. Manniit taakku pinngortitamiittarput uumassusilik akornaniittup assersuutigalugu tuttip ivigartorfiginissaata tungaanut. Tuttu manninnik taakkunaannga iisaqareeraangat, manniit tukertarput tuttullu nukiiunut ingerlaartarlutik. Uumasut qaasuttup tuttip nukiiunik uumasuarartallimmik nerisaqarnissaata aallarteqqinneqarnissaminnullu tungaanut tassaniittarlutik. Uumasuaqqallu inuunerat tassanngaanniit aallarteqqittarlutik.

Uumasut qaasuttut tuttip uumasuaqqanik taakkunaannga tunillanneqartarnerannut qitiulluinnarput, taamaammallu pingaaruteqarpoq neqi ipiutaasalluunniit allat uumasuarartallit pinngortitamut qimaannarneqannginnissaat imaluunniit qimminut uunneqanngitsut nerukkaatigineqannginnissaat.

Uumasuaqqanut akiuussutissamik nakorsaateqarpoq, nakorsaait taakku uumasuutit uumasuaqarnerannut katsorsaataasinnaasut. Uumasuaqqanik akiuiniarnermut ilaatillugu Nunatsinni tuttip nujuartat nakorsaasersorniarnarat ajornavittussaavoq. Taamaammat pisarineqartut isumagilluarneqarnissaat ukkatarineqartariaqarpoq, taamaalillunimi uumasuaqqat uumasunut allanut ingerlateqqinnginneqartassapput.

Apeqquut 1b: Uumasuaqqat inunnut tuniluussinnaappat?

Akissut:

Nunatsinni tuttip uumasuaqanik inuit tunillanneqarsinnaanerannut aarlerinaat annikitsuaqqatut nalilerneqarsimavoq.

Tuttup tunillanneqarsimasup neqaa uulluarneqanngitsoq nerigaanni sarcocysterit inunnut tuniluussinnaapput, tamannali nalinginnaasuunngilaq aamma Nunatsinni inunnik tunillanneqarsimasunik nalunaarsuisoqarsimanngilaq.

Sullinerit niviukkanut assingusut amermiittartut qaqtiguinnaq inunnut tunillaassuisinnaapput, tassa sullineq ataaseq ajutoornikkut inummi manniliussagaluarpat. Nalinginnaasumik uumasuni, soorlu tuttip umimmannilu manniliortarput. Inuk ataasiinnaq myiasiseqartoq (sullinermit tunillanneqarsimasooq) 2014-imi Ilulissani nalunaarsorneqarpoq, tassani arnap inuusuttup niaquata qaavani amermi quperloqalersimalluni. Arnaq tuttip umimmamilluunniit attugaqarsimanngilaq, taamaammat ilimagineqanngilaq uumasunit taakkunanik tunillanneqarsimanissaa. Pasitsaanneqarpoq sullineq ataaseq kukkulluni arnap nujaani manniliorsimassasoq.

Apeqquut 1c: Tuttip neqaa uumasuaqqanik tunillanneqarsimasooq nerissallugu ulorianarpa?

Akissut:

Nunatsinni inunnik tuttip neqaanik uumasuaranissimasunik nerisaqarnermikkut napparsimalingaatsiarsimasunik nassaartoqarsimanngilaq. Ilimagineqarporli Sarcocysterit timmitsitsisinnaasut, kissarneqartitsilersinnaasut, meriartitsisinnaasut,

nukitsigut nukillaangalersitsisinnaasut aamma nukitsigut anniartitsisinnaasut. Taamaammat inassutigineqarpoq, uumasuaqqat toqunissaat qulakkeerniarlugu tuttu uumasullu allat neqaat iluani minnerpaamik 75°C-nik kiassuseqartumik uunneqartarnissaat. Uumasuaqqat toqunniarlugit neqinik pujoorisarneq, panertitsisarneq qerititsisarneq tamatigut naammaneq ajorput. Taamaammat uumasuaqqat toqusimanissaat qulakkeerniarlugu neqip uulluarneqartarnissaa inassutigineqartarpoq. Neqi uulluarneqarsimasoq qasersutut isikkoqartarpoq. Neqi tunillanneqarsimaneranik ajornanngitsumik takuneqarsinnaappat nereqquneqanngilaq.

Apeqquut 1d: Neqi tuniluuffigineqarsimasoq, soorlu qimmit nerisassaattut atorsinnaavarput?

Akissut:

Neqi uunneqarani uomasuaralik qimminut nerukkaatigineqassanngilaq, qimmit uumasuaqqanik pinngortitami siammartereqataalissammata, taamaalilluni tuttu amerlanerit uomasuaraqalissallutik. Neqi iluani 75°C-mut uunneqarsimasoq qimminut nerukkaatissatut atorineqarsinnaavoq.

Apeqquut 1e. Tuttu neqaa uomasuaqqanik tunillanneqarsimasoq qanoq iliorneqartassava?

Akissut:

Tinter (qumaarsussuaq) tuttu neqaani qaartunik ammalortuaqqanik pilersitsisarpoq, taakkulu neqimi ajornanngitsuaqqamik takuneqarsinnaapput. Taakku tuttu aatornerani piarneqarsinnaapput, neqilu nerineqarsinnaalluni. Inassutigineqarporli neqi uulluarneqassasoq.

Tuttu neqaa uomasuaralik tamanut saqqumiinnartumik pinngortitamut qimaannarneqaaqquneqanngilaq. Neqip uomasuarartai assersuutigalugu terianniat qimmilluunniit aqutigalugit tuttu amerlanerusunut siammarterneqarnissaat pinngitsoortinniarlugu neqi naammaginartumik peersinneqartariaqarpoq nunamut matorunneqarluni ikuallanneqarluniluunniit (qaqqamiunngitsorli ilaatigut ikuallattoqarsinnaammat). Periarfissaatillugu neqi ikuallaavimmut qaninnermut tunniunneqarnissaa innersuunneqarpoq.

Apeqquut 2. Uomasuaqqat tuttuittut qanoq iliorneqartassava pillugit nakorsaqaarnikkut innersuussutigineqarsimasunut suut Naalakkersuisut innersuussinnaavaat?

Akissut:

Siusinnerusukku nassuiaatigineqareersutut inassutigineqarpoq, uumasut nujuartat neqaat iluani minnerpaamik 75°C-mut uunneqartassasoq. Taamatut kissassusilitut utsinermi uomasuaqqat toqunneqassapput, taamaalilluni neqi ajoqusiinnaasunik uomasuaralik nerineqassanngilaq. Tuttu neqaat naammattumik uunneqarsimasoq uulluarneqarsimasorluunniit qasersumik/kajungajattumik qalipaateqartarpoq. Oqaatigineqareersutut neqimik qerititsineq, pujoorineq panertitsinerluunniit uomasuaqqanik toqutsinissamut naammangillat.

Uumasut Nakorsaqaarnermut Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffimmit inassutigineqarpoq, uumasut nujuartat neqaannik nerereermermi kingorna napparsimalersimagaanni peqqinnissaqarfimmut attaveqarnissaq.

Apeqquut 3. Uumasuaqqat Sarcocystis ukioq manna assut siaruaassimarpasipput. Uumasuaqqat taakku akiorniarnissaanut piniartuusut ataatsimoorussamik qanoq iliorsinnaappat?

Akissut:

Apeqquummut 1e-mut akissut innersuussutigineqarpoq.

Apeqquut 3a. Soorlu uumasut nakorsaaniit uumasuaqqat taakku akiorniarnissaannut iliuuseqartoqarsinnaava?

Akissut:

Apeqquutinut 1a-mut aamma 1e-mut akissutit innersuussutigineqarput.

Apeqquut 4. Tuttuni uumasuaqqat assigiinngitsuusinnaasut pillugit eqqummaariffigineqartussanik paasititsiniaassutinik Naalackersuisut suliaqassallutik pilersaaruteqarnerlutik?

Akissut:

Uumasuni nujuartani uumasuaqqanut tunngatillugit paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasut Sullissik.gl-imi takuneqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut Aalisarnermut Piniarnermullu Naalackersuisoqarfiup ataaniittumi Uumasut Nakorsaqaqarnermut Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffimmit tuttuni uumasunilu nujuartani allani uumasuaqqanik nassaartoqarsimanera pillugu kiisalu iliuserisassatut inassuteqaatit innuttaasunit maluginiarneqartussat pillugit akuttuallaanngitsumik tusagassiorfitsigut nalunaaruteqartoqartarpoq. Innuttaasunut paasissutissat nutaajunerpaat attaveqaqatigiittarfitsigut atuuttutigut Uumasut Nakorsaqaqarnermut Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffimmit ingerlaavartumik saqqummiunneqartarput. Oqartussat suliaqassallutik ataanni sammisaq pillugu paasissutissanik amigaateqartoqarpat saaffiginnittoqarnissaa kaammattuutigineqarpoq.

Apeqquut 5. Naalackersuisut suliamut soqutiginaatilinnik allanik paasissutissiisinnaappat?

Akissut:

Uumasuni nujuartani, taakkununga ilanngullugit tuttuni uumasuaqartarnera ukiumiit ukiumut aamma nunap immikkoortuisa akornanni allanngorsinnaavoq. Uumasuaqqat qanoq amerlatigilersinnaanerannut pissutsit, soorlu silap pissusaa najukkamilu silap qanoq innera, uumasut uumasuaranissimasut qanoq tikikkumarnerat aamma uumasuaqqat uumaannarnissaannut avatangiisitigut pissutsit pingaaruteqartut apeqquutaasarput.

Silaannaap kiannerulerneratigut uumasuaqqat uumaannarnissaannut atugassarititaasut allanngorsinnaapput. Silap pissusaa allanngorpat uumasuaqqat maannakkorpiaq nunatta tuttuini takussaannngitsut takusalersinnaavavut. Nunatta uumasuini uumasuaqartarnera malinnaaffiginiarlugu Uumasut Nakorsaqaqarnermut Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffimmit ilaatigut Pinngortitaleriffik suleqatigineqarpoq. Uumasuni nujuartani uumasuaqartoq innuttaasutut misigisimagaanni imaluunniit uumasut nujuartat pissusilersuutimikkut allannguuteqarsimasut nappaateqarunartulluunniit takusimagaanni kaammattuutigineqarpoq Uumasut Nakorsaqaqarnermut Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffimmut saaffiginnittoqassasoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Kim Kielsen

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq